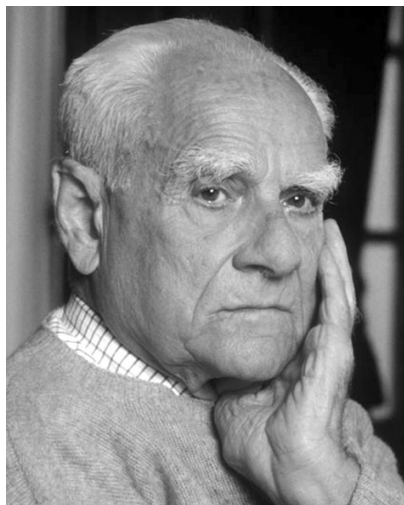

МОРАВІА Альберто (Moravia Alberto; справж. — Pincherle, Пінкерле; 28. 11. 1907, Рим — 26. 10. 1990, там само) — італійський письменник. Народився в інтелігент. родині, внаслідок недуги не здобув вищої освіти, однак ще зовсім молодим самостійно ознайомився зі світ. літ. класикою і ще юнаком дебютував романом «Gli indifferenti» («Байдужі», 1929), в якому виразно постав криз. стан італ. молоді, вкрай спустошеної фашист. режимом. Дебют М. мав світ. резонанс і досі є серед найкращих романів 20 ст. Разом з тим офіц. критика відразу спостерегла опозиц. тональність твору і справж. розквіт письменниц. таланту М. розпочався лише після війни, під час якої письменник зазнав одвертих переслідувань з боку вже агонізуючого фашист. режиму. Потім М. створив підкреслено реаліст. картину т. зв. фашист. ери — романи «La romana» («Римлянка», 1947), «Il conformista» («Конформіст», 1951), «La ciociara» («Чочара», 1957), де художньо переконливо постають як катастроф. колізії цієї ери, так і бодай окремі героїчні спроби простої людини опиратися їй — на основі традиц. італ. нар. моралі, ще не поруйнованої фашизмом (передусім роман «Чочара» про долю «підримської» селянки, який також здобув світ. резонанс і був вдало екранізов. — з участю Софі Лорен і Ж.-П. Бельмондо). У перші повоєнні десятиріччя М., як і більшість тодіш. італ. інтелігенції, постав прихильником «лівої стратегії» італ. суспільства, очолюваної Італ. КП з її тоді постій. процесом відмежування подалі від сталін. тоталітар. моделей (від 1984 М. — незалеж. канд. від Італ. КП у Європарламенті). Саме в напрямі гіпотет. гуманіст. перемири у важкій долі сусп. «низів» М. і створив своєрід. новеліст. епос повоєн. плебей. Риму — «Racconti romani» («Римські оповідання», 1954), «Nuovi racconti romani» («Нові римські

оповідання», 1959). Це ніби соц. «етнографія» «вічного міста», рішуче не схожа на турист. путівники до нього, на рекламні його псевдопейзажі. Водночас уже тоді у творчості М. з'явилися тривожні ноти, пов'язані з його сумнівом щодо близьких позитив. перемін в італ. суспільстві: роман «Il disprezzo» («Презирство», 1954) — про те, як голлівуд. кіноміфологія брутално тіснить спроби до створення автент. нац. культури, руйнує навіть саме життя носіїв тих спроб. Роман «La noia» («Нудьга», 1960) та зб. оповідань «L'automa» («Автомат», 1962) особливо виразно передають духов. клімат Італії тієї доби, коли згадані гуманіст. проекти недавнього минулого вочевидь поступилися місцем т. зв. італ. неокапіталізму з його «відчуженням», «оречевленням» людських відносин (відтак осн. теми і М., і всієї донедавна «лівої» італ. культури). Потім М. вельми активно виступав як літ. критик, публіцист, есеїст, разом із П.-П. Пазоліні видавав високоінтелектуал. часопис «Nuovi Argomenti», де критика згаданого неокапіталізму поєднується з намаганням віднайти ті чи ін. менш простолінійні, менш наївні проекти до «розвідчуження» світу, стрімко ускладненого як неокапіталізмом, так і очевид. кризою традиц. марксизму. Саме літ. письмо М. зазнало перемін, незрідка аж навіть скандальних, пов'язаних з наростанням у ньому еротич. — романи «Io e lui» («Я і Він», 1971), «La vita interiore» («Внутрішнє життя», 1978). Усі зазнач. твори опубл. у Мілані. Пізній М. — і письменник, і публіцист — це ніби втілення тієї глибокої кризи італ. і взагалі зх. суспільства, ніби аж травмованих поперед. соц. та світогляд. катастрофами й очевид. намаганням віднайти той чи ін. із них вихід. Численні романи й оповідання М. екранізовано (зокрема в екранізації роману «Презирство» одну з гол. ролей зіграв відомий амер. актор укр. походження Дж. Паланс). Окремі твори М. українською мовою перекладали І. Труш, А. Перепада, В. Скуратівський, П. Соколовський, Б. Олександрів.

Основні твори

укр. перекл. — Чочара. К., 1957; Х., 2009; Римські оповідання. К., 1974; Гра. Хай живе Верді! Жінка-невидимка. Уява // Всесвіт. 1978. № 2; Чочара. Римські оповідання. К., 1991; Увага до жінки // Всесвіт. 1992. № 12.

Рекомендована література

1. Скуратівський В. Альберто Моравія, або Останні уроки народознавства // Моравія А. Чочара. Римські оповідання. К., 1991.

В. Л. Скуратівський

Бібліографічний опис:

Моравія Альберто / В. Л. Скуратівський // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2019. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-69210>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).